

MACBA 2013
Patrimonis d'interès global

Exposicions ■ Col·lecció ■ Arxius
Programes Públics ■ PEI ■ Educació ■ Publicacions ■ Web

■ **Programa 2013: Patrimonis d'interès global**

■ **Exposicions:**

Ahlam Shibli. La casa fantasmal

Eulàlia Grau. Mai no he pintat àngels daurats

Escrit en el vent. Dibuixos de Lawrence Weiner

Sous nos yeux! (Just davant nostre)

■ **Col·lecció MACBA**

■ **Programes Públics**

■ **Programa d'Estudis Independents (PEI)**

■ **Educació**

■ **Publicacions**

■ **Web**

Programa 2013: patrimonis d'interès global

El programa d'activitats del Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) de 2013 se centra en la **transversalitat** i la representació del que és contemporani mitjançant les exposicions, però també a través dels programes públics, el Programa d'Estudis Independents (PEI) i els serveis educatius, que esdevenen eines dinamitzadors del programa. Les col·leccions MACBA i les coproduccions internacionals se situen al centre del programa d'exposicions. La continuïtat en les adquisicions de la Fundació MACBA, l'acord d'unió de les col·leccions de la Fundació "la Caixa" i l'enriquiment substancial del patrimoni contemporani que ha tingut lloc l'any 2012, amb dipòsits tan importants com el de Xavier Miserachs, Joan Brossa o Art & Language, contribueixen a redibuixar l'estratègia d'investigació, presentació i difusió de l'art i les idees del nostre temps. El programa del museu per a l'any 2013 és resultat de la relació orgànica entre les línies d'investigació, les col·leccions –patrimoni contemporani–, les exposicions, els programes públics i educatius i el Programa d'Estudis Independents.

La principal línia de treball del MACBA aposta per posar en valor els **conjunts patrimonials**: el paper de la col·lecció prendrà més protagonisme i actualitat que mai concentrant-se fonamentalment en la presentació de la Col·lecció MACBA que tindrà lloc a partir de l'estiu. Aquesta exposició mostrarà el potencial dels treballs en xarxa amb diverses institucions de Barcelona, com ara el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) o el CaixaForum Barcelona. L'obertura cap a noves àrees d'investigació i l'elaboració de narracions canòniques que revisen la història de la nostra modernitat confirmen el potencial d'aquest gir col·laboratiu entre institucions, entre les que cal destacar el Consorci La Internacional format per les institucions següents: Museum van Hedendaagse Kunst (Antwerpen), Van Abbemuseum (Eindhoven), Július Koller Society (Bratislava / Viena), Moderna galerija, (Ljubljana) i el Museu d'Art Contemporani de Barcelona

A partir de la tardor de 2013, una nova redistribució de les funcions del museu farà que les exposicions temporals es concentrin en la planta baixa del museu; les plantes 1 i 2 del museu mostraran blocs monogràfics de les col·leccions MACBA. Entre 2013 i 2014, el museu pretén recuperar l'activitat de programació artística en la Capella MACBA.

La **internacionalització de l'art contemporani català** és una de les línies de treball del Museu. Com a mostra d'això, i en la línia de les propostes dels darrers anys, el MACBA presentarà l'obra de l'artista catalana Eulàlia Grau (Terrassa, 1946). L'exposició oferirà una revisió crítica de la seva obra i aplegarà per primera vegada els treballs realitzats durant els anys setanta. Eulàlia Grau és una de les

artistes més significatives pel que fa a un dels episodis de canvi més importants de la nostra societat, el que va de la dictadura de Franco a la primera transició. El seu treball és fruit d'un profund compromís ètic que desvetlla la manipulació de la imatge i la discriminació de la dona; també denuncia la corrupció, l'abús de poder i la manipulació social, temàtiques que recuperen gran actualitat en aquests moments. Grau utilitza tècniques com el collage i el fotomuntatge per a construir un vocabulari iconogràfic impactant. Aquesta mostra s'emmarca en la línia d'exposicions que rellegeixen les aportacions dels artistes més significatius d'un període crucial en la nostra història recent, alhora que recuperen figures oblidades en els debats culturals d'avui.

Les **coproduccions internacionals** continuen jugant un paper central en el programa de l'any 2013. L'exposició de l'artista Ahlam Shibli (Palestina, 1970), l'obra de la qual se situa en el camp de la fotografia documental, inaugura la temporada i és fruit d'una coproducció amb el Jeu de Paume a París i el Museu de Arte Contemporânea de Serralves (Porto). La mostra, que reuneix les obres més significatives de Shibli produïdes durant l'última dècada, es completa amb *Death* (2011-2012), una nova obra fotogràfica produïda especialment per a aquesta ocasió. Els treballs fotogràfics d'Ahlam Shibli han esdevingut un testimoni complex de la quasi-humanitat, una condició a la qual es veuen abocats els exclosos de ciutadania, aquells que pateixen la violència colonial o l'alienació sexual. Shibli desenvolupa una obra que esquivia l'objectivitat associada amb el fotoperiodisme. Més que evidència visual, la seva pràctica s'endinsa en un procés conversacional amb els subjectes. Cadascuna de les sèries representa el coneixement obtingut mitjançant el contacte empíric amb el colonialisme i les situacions de conflicte, però eludeix el desenllaç i el dramatisme de les representacions mediàtiques.

«Escrit en el vent» és el títol de la retrospectiva dedicada als dibuixos d'un dels artistes més emblemàtics de l'art contemporani, Lawrence Weiner (Nova York, 1942), que es coprodueix amb el Stedelijk Museum d'Amsterdam. Weiner és conegut per utilitzar el llenguatge com a material per a fer escultura. L'any 1966 va canviar profundament la manera com es fa i com es percep l'art contemporani: la seva «declaració d'intencions» estipulava, entre altres coses, que «no és necessari executar, fer l'obra d'art», o que «l'obra d'art pot ser fabricada» (per una altra persona que no sigui l'artista). L'empremta de Weiner és amplíssima en artistes de diverses generacions. No només els seus coetanis John Baldessari o Ed Ruscha comparteixen estretes simpaties amb el seu treball; artistes com ara Matt Mullican, Douglas Gordon o Pierre Bismuth beuen d'una manera o d'una altra de les seves contribucions estètiques, filosòfiques i ètiques. «Escrit en el vent» és la primera revisió històrica del paper del dibuix en l'obra de Weiner i ens ofereix una visió sensual, encarnada i nua d'una manera de pensar i de dir coses. L'artista apareix com un ésser amb obsessions que s'identifica amb la figura del mariner. L'horitzó,

la llibertat, els espais de l'oceà, el moviment de les estrelles, la recerca «d'un lloc sota el sol» o les relacions dels humans amb els objectes són temàtiques recurrents. «Dibuixar és dir», manifestava recentment l'artista, l'obra del qual figura en les més importants col·leccions privades i de museus a Europa i als Estats Units. L'any 2009, la Fundació MACBA va adquirir una important obra de Weiner, *Algunes coses*, des d'aleshores instal·lada a l'atri del museu.

Dins el marc de l'**interès del MACBA per l'art contemporani del nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà** i el paper de Barcelona com a capital cultural de la Mediterrània, l'any es clourà amb «Just davant nostre», exposició comissariada pel marroquí Abdellah Karroum. L'exposició inclourà artistes nord-africans, de casa nostra i internacionals, que investiguen el territori del Rif al Marroc com a lloc d'intersecció històrica entre Europa i Àfrica. Havent estat protectorat francès i espanyol des del segle XIX, el Rif és espai de guerres colonials des de principis del segle XX. Els ciutadans del Rif van jugar un paper destacat com a membres de l'exèrcit africà que ajudà Franco en la Guerra Civil. El Rif és així mateix un lloc de llengua i cultura pròpies en un entorn arabitzat. «Just davant nostre» combinarà la producció de noves obres amb objectes de producció anònima i objectes de producció col·lectiva, per a investigar nocions com ara l'autoritat i l'adscripció dels objectes de la cultura material que van del món rural i el de la tradició a l'entorn urbà i la postmodernitat. El MACBA inscriu aquest projecte en la redefinició del paper del museu com a incentivador de la producció actual alhora que agent patrimonialitzador d'aquesta creativitat. L'exposició estarà vinculada al seminari «Estètica i emancipació», que, organitzada conjuntament amb el Museo Universitario de Arte Contemporáneo (MUAC) de la Universidad de México (UNAM), analitzarà el paper de la producció artística contemporània en els processos d'emancipació nacional des de mitjan segle XX fins avui.

En el capítol d'itineràncies internacionals, les col·leccions del MACBA i la Fundació la Caixa seran presentades al Museo Universitario de Arte Contemporáneo (MUAC) de la Universidad de México (UNAM) de juny de 2013 a gener de 2014. Així mateix, l'exposició *Oferta Pública/Public Tender* de Rita McBride serà presentada al Museu Rufino Tamayo de Mèxic de novembre de 2013 a abril de 2014. Posteriorment viatjarà al Museum of Contemporary Art de Houston, Texas al 2015.

La dinàmica de treball en xarxa i col·laboracions amb la iniciativa privada comença a fer-se visible amb la creació del **Premi Fundació Han Nefkens MACBA d'art contemporani**. El 18 de desembre de 2012 es donarà a conèixer l'artista guanyador de la primera edició d'aquest guardó dotat amb 30.000 euros. Durant el 2013, l'artista realitzarà una obra específica produïda pel MACBA per a la ciutat de Barcelona, que serà exhibida fora de les parets del museu. El MACBA i la Fundació Han Nefkens volen així contribuir a la internacionalització de Barcelona com a

capital creativa de primer ordre i ampliar sensiblement el vocabulari expositiu i propositiu del MACBA en una reflexió sobre l'art contemporani i l'espai públic, i sobre la relació del museu amb la seva ciutat. El Premi Fundació Han Nefkens MACBA d'art contemporani tindrà una cadència bianual. El 2014 s'anunciarà el guanyador del proper Premi, que executarà la nova obra l'any 2015.

Ahlam Shibli. La casa fantasmal

Inauguració: 24 de gener de 2013. **Dates:** 25 de gener – 28 d'abril de 2013. **Comissaris:** Carles Guerra, Marta Gili i João Fernandes. **Organització i producció:** Aquesta exposició està coproduïda pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), Jeu de Paume, París, i Museu de Arte Contemporânea de Serralves, Porto.

El MACBA presenta la primera exposició retrospectiva de l'artista Ahlam Shibli (Palestina, 1970) coproduïda amb el Jeu de Paume de París i el Museu de Arte Contemporânea de Serralves de Porto. L'exposició, que reuneix les obres més significatives de Shibli de l'última dècada, es completa amb *Death (2011–2012)*, una nova obra fotogràfica produïda especialment per a aquesta ocasió.

Els treballs fotogràfics d'Ahlam Shibli constitueixen un testimoni complex de la presència i l'absència de la llar. A través d'un estil documental i mètodes propis del reportatge, Shibli desenvolupa una obra que esquiva l'objectivitat associada amb el fotoperiodisme. Més que evidència visual, la seva pràctica fotogràfica consisteix en un procés conversacional amb els subjectes. Cada sèrie representa el coneixement obtingut mitjançant el contacte empíric amb el colonialisme i les situacions de conflicte, però eludint sempre el desenllaç i el dramatisme de les representacions mediàtiques.

En sèries com *Goter (2002–2003)*, *Arab al-Sbaih (2007)* o *The Valley (2007–2008)*, Shibli desplega una mirada de caràcter topogràfic. Les seves vistes de paisatges, poblacions, assentaments precaris, interiors i exteriors, com també cementiris, aporten un cúmul de signes que mostren els efectes de la dominació israeliana sobre Palestina. El millor exemple d'aquesta complexa narrativa és *Trackers (2005)*, una sèrie de fotografies sobre els joves palestins que decideixen allistar-se a l'exercit israelià. En paraules de l'artista, «el projecte investiga el preu que una minoria està obligada a pagar a una majoria de colonitzadors, per ser acceptada, per canviar d'identitat, per sobreviure o, tal vegada, per tot això i més».

Treballs més recents com *Trauma (2008–2009)* confronten la naturalesa ambigua del colonialisme i l'ocupació i la preocupació persistent pel significat de la paraula «llar». A partir de la matança atroz que va tenir lloc a la localitat francesa de Tulle el 9 de juliol de 1944, Shibli reflexiona sobre la paradoxa d'una població que després d'haver resistit a l'ocupació alemanya, anys més tard va protagonitzar una guerra colonial amb Indoxina i Algèria. Sèries com aquesta, o la dedicada a la vida quotidiana en orfenats de Polònia, *Dom Dziecka. The house starves when you are away (2008)*, o *Eastern LGBT (2006)* – acrònim per a lesbianes, gays, bisexuals i transsexuals dels països de l'Est -, en la qual Shibli documenta les vides de comunitats transsexuals, transporten el seu *modus operandi* habitual més enllà de la problemàtica palestina.

En la sèrie *Death* (2011–2012), una obra fonamental d'aquesta exposició, Shibli aprofundeix en la manera com els absents tornen a estar presents –«re-presentats»–: combatents palestins caiguts en el transcurs de la resistència armada a l'ocupació israeliana; víctimes de l'exèrcit israelià mortes en diverses circumstàncies (*Shahid*); homes i dones que s'autoimmolen per matar israelians (*Istishhadi*); o presos que, en termes molt generals, poden ser considerats màrtirs fallits.

Les nombroses representacions dels màrtirs són el motiu visual que permet Shibli investigar com la comunitat palestina estructura l'esfera pública i domèstica al voltant d'aquestes figures absents i les seves morts. Reduïts sovint a representacions icòniques de cossos i rostres plans sacrificats en nom de la política d'identitat nacional, la proliferació obsessiva de monuments commemoratius és una prova de la naturalesa fantasmagòrica de la llar.

Eulàlia Grau. Mai no he pintat àngels daurats

Inauguració: 7 de febrer de 2013. **Dates:** Del 8 de febrer al 26 de maig de 2013.

Comissària: Teresa Grandas. **Organització i producció:** Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA). **Publicació de catàleg.**

La institució educativa i la familiar, els estereotips de gènere, les diferències de classe, l'explotació laboral, els diferents mitjans repressius i, en general, la capacitat que tenen els mitjans de comunicació de masses per influir en la imatge que tenim del món, són els principals temes d'interès d'Eulàlia Grau (Terrassa, 1946). Des de començament dels anys setanta, Eulàlia (tal com va signar una gran part de les seves obres) va utilitzar imatges procedents dels mitjans de comunicació per elaborar collages i posar de manifest la tendència dels mitjans de propagar models socials, estils de vida i formes de violència tant física com ideològica. Amb un llenguatge directe, des de 1973 va produir serigrafies, teles emulsionades, llibres i cartells que van situar-la com una de les veus més reivindicatives de la seva generació. Eulàlia Grau ha estat considerada una autora a mig camí entre el paper de l'artista d'avantguarda i l'activista.

L'exposició que presenta el MACBA se centra principalment en els treballs realitzats en una dècada molt historitzada pel que fa a l'àmbit polític, però poc valorada en l'àmbit artístic. Els anys setanta representen per a Eulàlia una dècada de consolidació del seu treball, sempre compromès amb una certa idea d'educació com a eina crítica i de debat. En aquests mateixos anys configura una posició ètica que ha romàs constant des d'aleshores i que adquireix actualitat arran dels esdeveniments econòmics i polítics més recents. Als anys vuitanta, l'artista abandona la pràctica de l'art per anar a residir a l'estranger. Més endavant retorna a Barcelona per a reprendre aquí la seva activitat artística.

L'exposició «Eulàlia Grau. Mai no he pintat àngels daurats» presenta les *Etnografies*, una àmplia sèrie de teles centrades en la manera com els mitjans de comunicació i la publicitat transmeten valors contingents. *La cultura de la mort*, sèrie que aborda la violència i destrucció de les vides en els sistemes capitalistes, forma part de les obres més emblemàtiques d'aquest moment. La crítica social, l'anàlisi de la construcció de la imatge i la consideració del gènere femení són els temes d'obres centrals d'aquest període: *Cancionero de los hombres verticales y de los hombres horizontales*, *Discriminació de la dona, ... inventemos también nosotros...*, *El cost de la vida*, *Orden público*, o *Mínimos y máximos*. Eulàlia s'interessa per les formes de governança en l'aplicació de l'ordre i de la justícia, el rerefons de les decisions polítiques i la perpetuació de les diferències socials a través del treball, l'escola o la família. Com a mostra de la seva producció actual, el MACBA inclou l'obra *Me gustaría morir en un*

lugar donde nadie me viera. María, que consisteix en el seguiment diari de María, una sense sostre que deambula pels carrers de Barcelona, tot plegat amb comentaris procedents d'Internet sobre la gestió de la crisi econòmica i casos de corrupció actuals.

Escrit en el vent

Dibuixos de Lawrence Weiner

Inauguració: 7 de març de 2013. **Dates:** Del 8 de març al 24 de juny de 2013. **Comissariat:** Bartomeu Marí i Soledad Gutiérrez. **Organització i producció:** Aquesta exposició està coproduïda pel Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) i el Stedelijk Museum Amsterdam. **Publicació de catàleg.**

Lawrence Weiner (Nova York, 1942) destaca la importància del dibuix com a eina per articular el pensament, tot afirmant que «Dibuixar és dir». El MACBA presenta un recorregut pels dibuixos de Weiner, un àmbit poc conegut però decisiu per a entendre la contribució d'aquest artista a l'art del nostre temps partint d'una faceta poc coneguda però que resulta central en el trajecte d'un dels artistes fonamentals de la segona meitat del segle XX. *Escrit en el vent. Dibuixos de Lawrence Weiner* suposa un viatge complet a través de l'obra de l'artista que inclou obres sobre paper d'exquisida factura, quaderns de treballs, dibuixos animats i molts materials inèdits. Resultat d'un exhaustiu treball de recerca en el fons de l'autor, galeries, institucions i col·leccions privades i públiques d'Europa i d'Amèrica, es tracta d'una exposició pionera que aplega aspectes desconeguts d'una dilatada carrera de més de cinquanta anys.

L'exposició aposta per la centralitat d'un material que, erròniament, s'acostuma a veure com a marginal o subsidiari. El dibuix, a banda del seu valor com a material visual –Weiner ha estat guardonat per la Drawing Center de Nova York en la seva edició de 2012–, permet un accés directe a l'evolució creativa de qui ha fet de l'obra d'art una proposta enunciativa. A l'exposició del MACBA, és la mateixa gràfica del gest la que condueix el visitant pel trajecte intel·lectual de l'obra de Weiner. El dibuix és allò més proper, immediat i sincer que fa l'artista i, fins ara, en la seva extensa bibliografia hi era absent.

«Escrit en el vent» mostra allò que l'autor sempre ha evitat mostrar: la seva subjectivitat. Els dibuixos són una forma de representar les seves obsessions, però també el context i el procés de creació. L'exposició renuncia a la cronologia o a una línia temàtica i deixa que siguin els gestos que Weiner inscriu en els seus dibuixos els que estructurin la mostra. Si les seves escultures converteixen la visualitat en un acte lingüístic, en els seus quaderns de treball és la paraula la que fa el gest. L'exposició

opta per mostrar-nos el gest com a llenguatge i es planteja en si mateixa com un dibuix.

El MACBA publicarà un catàleg complet dels dibuixos de Weiner. Serà el primer monogràfic dedicat a aquesta faceta desconeguda de l'autor. L'exposició és una coproducció amb el Stedelijk Museum Amsterdam, ciutat on l'artista resideix habitualment.

Sous nos yeux!
(Just davant nostre)

Inauguració: Desembre de 2013. **Dates:** De desembre de 2013 a febrer de 2014.
Comissari: Abdellah Karroum. **Organització i producció:** Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA).

Abdellah Karroum (Marroc, 1970) treballa com a editor, comissari i investigador d'art. Ha fundat i dirigit múltiples projectes com *L'Appartement 22*, un espai experimental per a exposicions i artistes creat l'any 2002 a Rabat; *Le Bout du Monde*, des de l'any 2000, i l'editorial d'art *Éditions Hors'champs*. Va formar part de l'equip del Musée d'art contemporain de Bordeus entre 1993 i 1996, on va comissariar nombroses exposicions i va iniciar el laboratori Art, Technology and Ecology a ESAV-Marrakech. També va formar part del Member of the Golden Lion Jury a la Biennial de Venècia de 2007; va ser comissari del Pabelló Marroquí a la 54a edició de la Biennial de Venècia de 2011 i forma part de l'equip curatorial de la Triennial de París de 2012.

Amb el projecte *Sous nos yeux! (Just davant nostre)*, el MACBA aprofundeix en la línia d'activitats centrada en l'àrea mediterrània –nord d'Àfrica i Orient Mitjà– i en l'emergència de noves formes de societat civil en el context del món àrab. El projecte parteix d'una geografia concreta, les muntanyes del Rif, on s'ha dut a terme una experiència d'intercanvi entre artistes i els habitants d'aquesta zona del Magrib. A partir d'aquesta experiència, es tracta de redibuixar els processos d'activació de la idea artística en relació al lloc on és creada i invitar a reflexionar sobre la noció d'autoria, les condicions de creació de l'obra d'art i la seva inscripció en la institució del museu, és a dir, en la història.

El projecte planteja preguntes sobre com s'acota l'autoria en les pràctiques d'arxiu, com s'integren aquestes dins les polítiques museístiques i com aquestes dues qüestions poden il·lustrar un context social i polític concret. L'exposició convida a diferents artistes nacionals i internacionals a produir obres que ens apropin a aquests àmbits de reflexió i d'estudi. Són àrees de pensament fonamentals no només per entendre la lògica del dispositiu museu sinó per reflexionar sobre els valors de la cultura en relació a la creació artística contemporània i la tensió entre alta cultura i cultures populars.

L'exposició s'acompanyarà d'un seminari, una publicació i un programa de ràdio, i mostrarà també produccions anònimes generades en el context geogràfic i cultural de la vall del Rif, amb qualitats estètiques però que no són considerades obres d'art. També s'exposaran les investigacions resultants d'aquest projecte d'intercanvi i que es refereixen a qüestions relacionades amb el subjecte creador i amb el valor de l'obra d'art com a objecte i com a document. Alhora, s'oferirà una reflexió teòrica sobre les condicions de la producció

artística situada en aquest punt del nord d'Àfrica com un marc idoni per vincular la realitat del nord d'Àfrica i la del sud d'Europa.

Un seminari previ a l'exposició permetrà presentar els primers materials derivats de la investigació. Suposarà una oportunitat per iniciar un debat entorn a temes com el valor de l'arxiu i els diferents tipus de patrimoni generats en el procés de creació: material, intangible, visual, literari, oral... Al mateix temps, plantejarà una reflexió sobre les relacions històriques i d'intercanvi simbòlic i cultural entre les dues ribes de la Mediterrània més enllà dels processos d'emancipació nacional que el Magrib ha experimentat en relació al colonialisme europeu.

Publicació amb motiu de l'exposició produïda en català, castellà, àrab i francès.

Programa de ràdio presentat a Espanya (RWM-Ràdio Web MACBA) i al Marroc (Radioapartment22).

COL·LECCIÓ 2013

Inauguració: 11 de juliol de 2013. **Dates:** Del 12 de juliol de 2013 a febrer de 2014.
Organització i producció: Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA), amb la col·laboració del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) i la Fundació "la Caixa".

Durant els últims dos anys, el MACBA ha situat les seves col·leccions i els diferents tipus de patrimoni que conserva al centre del programa d'exposicions. Ho va fer primer col·locant físicament la mostra de la col·lecció a la primera planta del Museu, a manera de base i pilar de la missió de la institució. Ara decideix utilitzar de manera més intensiva la noció de patrimoni contemporani com a motor per a l'escriptura d'un nou conjunt de narracions del passat recent. L'acord amb el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) ens situa davant de la necessitat de teixir relats que expliquin les relacions que vinculen les nostres experiències i aportacions locals a un context global que experimenta, també, canvis profunds.

Aquesta presentació de la Col·lecció coincideix amb l'actualització de les col·leccions del MNAC, que s'aproparan a la representació de l'art català del present. Així mateix, l'exposició té continuïtat en la presentació que CaixaForum Barcelona farà simultàniament. Les tres institucions volen que s'associï Barcelona amb les capitals europees de l'art contemporani, gràcies a l'acord d'unió de les col·leccions del MACBA i de la Fundació "la Caixa" l'any 2010.

Sense ser un museu enciclopèdic, el MACBA es planteja identificar les narracions que ocuparan d'ara endavant la major part dels seus espais d'exposició i resituar els centres de gravetat de la contemporaneïtat. No es tracta de recuperar cap desplegament cronològic lineal sinó de provocar «compressions» històriques que ens vinculin amb el món. La característica principal d'aquests relats és la nostra relació amb la modernitat. «Mai no hem estat moderns» manlleva una expressió de Bruno Latour a la qual podríem recórrer per preguntar-nos quina mena de modernitat ha estat possible en el marc de la nostra especificitat històrica, marcada per interrupcions traumàtiques i una condició perifèrica respecte als grans centres de la cultura del segle XX. Les Col·leccions MACBA permetran interrogar aquests passatges locals d'allò modern en què sorgeixen les friccions i els empelts que ens ajuden a entendre el present i imaginar el futur.

La mostra ens permetrà posar en relació obres, períodes històrics i temàtiques que conformen constel·lacions de significat. Des de Jujol a Jacinto Esteva, de Robert Frank a Xavier Miserachs o de Muntadas a Hans Haacke, l'exposició aplegarà un gran nombre d'obres de suports i mitjans molt diversos. Artistes com ara Öyvind Fahlström, Marcel Broodthaers, Richard Hamilton, Nancy Spero, Eulàlia Valldosera, Edgardo Antonio Vigo, Craggie Horsfield o Perejaume, entre molts d'altres, seran inclosos en aquesta mostra. El recorregut s'articularà entorn d'una sèrie d'epígrafs o leitmotivs com ara els primers accessos a la modernitat, les avantguardes històriques, la Guerra Civil i una política cultural sota condicions d'emergència, la implantació de la modernitat estètica, les avantguardes de postguerra, el gir lingüístic, la imatge al·legòrica i el retorn de l'objecte, fins arribar a l'art del postfordisme.

D'aquesta manera es connectaran disciplines i discursos, tot insistint en el caràcter transversal i connectivista del MACBA. Perquè si hi ha un tret que distingeix el Museu és el fet d'haver esdevingut un espai per produir connexions i relacions que són testimoni de la creativitat de les nostres societats. No obstant això, cal sotmetre aquest caràcter a una revisió genealògica que permeti observar les configuracions que en diferents èpoques han marcat la nostra història recent. Esdeveniments com ara les exposicions universals de 1888 i de 1929, la Guerra Civil, la Triennale de Milà de 1951, la Bienal de Arte Hispanoamericano de 1955, maig del 1968, la mort de Franco l'any 1975, les primeres eleccions democràtiques, o els Jocs Olímpics de 1992, entre molts d'altres, articulen el nostre segle XX, i són cabdals per articular un relat en el qual l'art és, malgrat tot, insuficient. Seguint també aquesta lògica, el Museu i el seu patrimoni reclamen emmarcar-se en una creativitat col·lectiva que depassa la singularitat de les obres que demanden un context relacional. L'arquitectura, el disseny i el cinema es creuran amb la literatura com a fonts inseparables de les pràctiques artístiques del nostre temps.

Programes Públics del MACBA

Durant el 2013, els Programes Públics tenen el repte de dinamitzar una programació organitzada al voltant del nou paper de la Col·lecció MACBA. Al llarg de l'any, el Museu té previst desplegar programes de debat que acompanyaran les exposicions temporals i de divulgació de les col·leccions del Museu. L'objectiu és reforçar la tasca pedagògica del MACBA oferint contextos d'aprenentatge diversificats per atendre diferents públics i usuaris. Aquestes activitats associades al format expositiu permeten actualitzar el potencial del Museu convertint-lo en un centre de recursos per accedir al discurs de l'art i la cultura contemporànies. Les activitats entorn de les exposicions, seminaris, cursos i grups de lectura configuren una oferta àmplia d'accés als continguts i les línies discursives del Museu.

En primer lloc, les activitats relacionades amb les exposicions d'Ahlam Shibli, Eulàlia Grau i Laurence Weiner adoptaran els formats de taules rodones, visites comentades i converses amb els artistes. Aquestes activitats estan obertes a tots el públics.

Els seminaris poden ser tant els anomenats PEI Obert, que parteixen del Programa d'Estudis Independents del Museu –però que s'ofereixen de manera pública i gratuïta i que reforcen els vincles entre la facultat «cognitiva» i la «perceptiva» al Museu–, cursos d'estiu o els seminaris que aprofundeixen en matèries de futures exposicions. Inaugurarà l'any el seminari PEI Obert dirigit per Marcelo Expósito, en el què participaran Bifo i Gerald Rauning, entre altres convidats. Durant el mes de maig s'oferirà un seminari dedicat a Art & Language i la revisió de la historització de l'art conceptual, una ocasió per a preparar el camí cap a la futura exposició monogràfica que el Museu dedicarà al fons de Philippe Méaille durant el 2014. A la tardor es presentarà la configuració d'una teoria narco-crítica, una proposta de Beatriz Preciado que tancarà el curs amb el tercer i últim dels seminaris de PEI Obert. Abans, però, també hi haurà temps per a la reconsideració dels patrimonis fotogràfics a partir dels arxius. En aquest sentit, el Museu dedicarà un seminari a debatre i examinar casos com el de l'Arab Image Foundation, o el d'una figura més propera, Xavier Miserachs, del qual el MACBA difon i conserva l'arxiu personal. Tot això, a la tardor de 2013. El curs d'estiu promogut des del PEI tractarà sobre la popularització de la gran figura de la psicoanàlisi Jacques Lacan, a partir dels textos de Slavoj Žižek, que és també un dels filòsofs més prolífics del nostre temps.

Els cursos d'introducció a l'art contemporani s'oferiran durant la primavera i la tardor i articularan els seus continguts a partir de la Col·lecció MACBA. En cadascuna de les dues edicions s'ofereixen vuit sessions en què diferents convidats provinents d'àmbits molt diversos prendran com a punt de partida un tema o una obra de la Col·lecció.

Aquests convidats oferiran als participants una proposta d'itinerari que pot combinar tres formats: conferència a l'auditori, visita a les sales del Museu i selecció de material audiovisual del fons de la col·lecció. Aquests recorreguts plantejats pels convidats tindran el seu punt de referència al web del MACBA, des d'on podran descarregar-se material bibliogràfic i altres recursos.

Els Programes Públics consoliden durant aquest any els grups de lectura. Mitjançant aquest format, el Museu invita i acull diversos grups d'interès per tal que liderin debats a l'entorn d'una sèrie de textos que es compartiran i treballaran al llarg d'un màxim de cinc sessions. Qüestions com el model i la crisi de la marca Barcelona o els nous règims sonors ocupen l'interès d'aquests grups de lectura.

Per últim, dins el marc d'interès per l'art contemporani del nord d'Àfrica i l'Orient Mitjà del Museu, s'està treballant en el projecte *Ru'a Visiones*. Aquest és un projecte obert d'investigació entorn a les visions contemporànies que tenen per referència la cultura islàmica. Es materialitzarà en un web, projeccions, trobades i eventualment arxius, en el MACBA i també en diversos espais autònoms de la ciutat. Aquesta és una iniciativa realitzada amb la col·laboració d'OVNI. A més, mantenim les col·laboracions amb institucions de la ciutat com, entre d'altres, Sónar, Festival LEM, Creative Commons Film Festival, Dies de Dansa, Barribrossa, Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Barcelona (UB) i Associació Catalana de Crítics d'Art (ACCA).

Programa d'Estudis Independents (PEI) 2013

El PEI té com a objectiu desenvolupar una reflexió en el camp de les pràctiques artístiques que vinculen l'art a les ciències humanes i a la intervenció social, política i institucional. El programa es planteja com un fòrum d'educació interdisciplinària adreçat a preparar els assistents per afrontar una activitat professional crítica en l'àmbit artístic i cultural.

Els anys 2013 i 2014, el marc d'investigació del PEI se centra en les pràctiques artístiques en la condició neoliberal i n'explora la transformació.

El programa està constituït per espais mòbils de treball interconnectats i generadors d'una pluralitat d'activitats. Se centra en vuit assignatures (Teoria i crítica del discurs, Metodologies de la investigació, Estratègies del disseny, Economia política de la cultura, Tecnologies del gènere, Imaginació política, Art i visualitat, i Dret a la ciutat) entorn de les quals es van trenant, al llarg del curs, diversos seminaris, conferències, i un conjunt de tallers dedicats a la investigació d'arxius, l'elaboració de cartografies, l'experimentació discursiva o curatorial i la producció d'estratègies d'intervenció cultural i social.

Avalat per una trajectòria de sis anys, el Programa d'Estudis Independents (PEI) es consolida en la seva quarta edició (2012-2013) com un programa d'estudis crítics de qualitat i de referència internacional que se situa com a frontissa entre el museu i la universitat. Pel que fa als continguts, el PEI manté el claustre de professors i la seva línia original, que parteix d'una concepció del fet artístic com a producció, en la qual conflueixen diversos sabers, sistemes de representació i de codificació social. Per aquest motiu, el PEI acull estudiants de molt diversa formació i orientació professional, acadèmica i social: entre d'altres, artistes, arquitectes, historiadors, sociòlegs, antropòlegs, dissenyadors, activistes, curadors i psicòlegs, reunits entorn d'un equip docent internacional que comparteix una visió política del museu i de l'educació com a espais d'experimentació crítica i social.

Aquesta quarta edició presenta dos canvis formals. S'ha adaptat als requeriments acadèmics de Bolonya per acreditar-se com a màster propi de la Universitat Autònoma de Barcelona –que li atorga 60 crèdits ETCS–, i s'ha escurçat la duració bianual de les edicions anteriors a un sol curs acadèmic. No obstant això, es manté el número d'hores lectives, fet que abarateix l'estada dels estudiants estrangers i permet que se'n matriculin un nombre més elevat.

Tanmateix, en aquesta edició s'ha plantejat el repte d'autofinançar la major part del seu cost intern. Per fer-ho, s'ha hagut d'incrementar el nombre d'alumnes, i s'han cercat subvencions per becar els alumnes. En aquest sentit, i per tercer any consecutiu, el MACBA ha guanyat una subvenció de l'AECID per a becar l'estada de set investigadors provinents de països llatinoamericans i de l'Est. A més, tot i la situació econòmica actual, continua becant part de la matrícula a sis estudiants. Com a resultat d'aquestes accions, en l'edició actual s'han matriculat 40 alumnes provinents de 16 països, 13 dels quals han gaudit d'algun tipus d'ajuda gestionada pel Museu.

Durant el 2013 s'organitzen una sèrie d'activitats amb el nom de PEI Obert, que tenen com a propòsit donar visibilitat a les línies de recerca desenvolupades pel PEI i el Museu i que s'articulen amb el programa d'exposicions i d'activitats del MACBA. La novetat en aquesta edició és que el PEI focalitza la seva atenció investigadora en casos d'estudi de les obres de la col·lecció del MACBA i dels arxius dipositats al centre de documentació. En aquest sentit, per a 2013 està previst un seminari que es vincula tant a l'exposició de Laurence Weiner com a l'arxiu Art & Language i que reflexionarà entorn de les qüestions de formalisme i de emergència dels llenguatges crítics en els anys seixanta i setanta. Per altra banda, els alumnes del PEI estan treballant amb la comissària de l'exposició d'Eulàlia Grau en un dispositiu d'activitats a sales del Museu. Més lligat als continguts del PEI hi hauria un seminari en el que participaran de Gerald Raunig, Marcelo Expósito o Franco Berardi, que proposa reflexionar sobre la història recent dels moviments socials. Per a finals d'any es prepara un seminari sobre la configuració d'una teoria del narcoanàlisi/narco-estètica, dirigit per Beatriz Preciado, que proposa investigar una genealogia política de les tècniques modernes de la producció de subjectivitat, amb obres de la Col·lecció com amb les d'Elio Oiticica.

Es comencen a recollir els fruits d'aquest programa d'educació utòpic: Miguel López i Fernanda Nogueira (PEI 2) han format part de l'equip curatorial de la exposició, actualment al Museo Nacional de Arte Contemporaneo Reina Sofía, «Conceptualismos del sur». Aimar Arriola (PEI 1) ha estat finalista del prestigiós premi Independent Vision Curatorial Award 2012, al ICI de Nova York. Altres exalumnes estan començant una fructífera carrera com a investigadors, comissaris d'exposicions o editors de revistes, treballant en xarxa cultural als seus països, com per exemple l'Equipo-re (amb Nancy Garin i Linda Valdes, del PEI 2), que participa en l'exposició de la Fundació Antoni Tàpies «Re-act feminism» i ha estat seleccionat per al programa de residències del Reina Sofía.

Direcció acadèmica: Marcelo Expósito i Beatriz Preciado. **Equip docent:** Xavier Antich, Manuel Asensi, Franco Berardi Bifo, Marcelo Expósito, Ana Longoni, Beatriz Preciado i Suely Rolnik.

EDUCACIÓ

Programes educatius 2013

FORMACIÓ DE PROFESSORAT

Un any més apostem per la formació del professorat, amb una oferta que triplica la del curs passat, **gràcies al patrocini de Banco de Santander**. Així, a la nostra programació habitual de dos cursos al trimestre al MACBA, hi afegim nous cursos arreu del territori per facilitar l'accés a aquesta formació.

La novetat, a més, és que especialitzem els cursos i diferenciem els que es destinen al professorat d'educació infantil i primària i els que s'adrecen al professorat d'educació secundària i batxillerat. La dinàmica dels cursos s'estableix en un diàleg constant amb les obres exposades a les sales del museu, oferint així un contingut sempre canviant, lligat tant a la Col·lecció permanent en contínua transformació com a les exposicions temporals anuals. Amb un total de 14 cursos, l'oferta s'afegeix als recursos permanents d'assessorament, presentacions i visites que tenim en marxa des de temps.

PROGRAMES ESCOLARS

Pel que fa a l'oferta escolar, mantenim programes ben consolidats com són *l'Expressart*, *Museu portàtil*, per a l'alumnat d'educació infantil i primària, i *Lectures d'una col·lecció* o *Vídeo MACBA*, per als estudiants de secundària i batxillerat. Durant el curs passat, aquests projectes es varen desplegar arreu de Catalunya i varem atendre 30.000 alumnes.

El MACBA ofereix aquest any una gran novetat: l'oferta de visites especialitzades per als més grans, enfocades des del punt de vista de l'arquitectura, la fotografia, i també la conservació i la restauració de les obres d'art. Els nous projectes s'articulen entorn dels temes següents:

Hibridacions. Art i arquitectura.

Observar i recórrer l'edifici de Richard Meier és una experiència independent de la contemplació del patrimoni exposat. Amb l'objectiu de recuperar el diàleg entre contingut i continent, la visita *Hibridacions. Art i arquitectura* proposa investigar l'ADN del museu i reflexionar sobre la importància de l'arquitectura en el projecte expositiu. El recorregut posa en evidència el tempteig constant entre artistes que interactuen amb l'arquitectura, i l'esforç de l'edifici per adequar-se als plantejaments tècnics de les pràctiques més recents. La visita es complementarà amb una activitat dissenyada per l'artista Jordi Ferreiro, a partir de la qual l'alumnat tindrà una experiència corporal en relació amb l'espai arquitectònic del Museu.

Els secrets de la conservació i restauració en l'art contemporani

Quina és la tasca dels conservadors-restauradors? En què consisteix la conservació preventiva? Quins són els criteris de conservació i restauració de l'art contemporani? Amb el guiatge d'un educador i d'un conservador-restaurador, aquesta visita es planteja com un espai de conversa i diàleg al voltant d'alguns dels aspectes menys coneguts de les obres de la Col·lecció MACBA.

Visites performatives per a joves

Les visites performatives al MACBA i a les seves exposicions són la clau per apropar l'art contemporani als estudiants i resoldre de manera participativa i col·lectiva els interrogants que genera. A través d'un conjunt d'accions que s'organitzaran a les sales del Museu amb l'ajut d'un artista-educador, els estudiants exploraran diversos conceptes clau en les pràctiques artístiques contemporànies des d'un posicionament actiu. Amb aquest tipus de visites es proposa a alumnes i professors que siguin alhora participants i creadors d'un esdeveniment únic i irrepetible. Visites a càrrec de Jordi Ferreiro i Quim Packard, artistes i educadors.

Espais fotogràfics al MACBA i al CCCB

El taller proposa la descoberta creativa i reflexiva de la fotografia a través d'una activitat que vincula l'anàlisi de fotografies amb la mateixa creació fotogràfica. El taller «Espais fotogràfics» és una activitat conjunta del MACBA i el CCCB en el marc de *Fotografia en curs*, un programa d'A Bao A Qu.

Per a les famílies... MACBA en família

Cada cap de setmana el MACBA ofereix una programació permanent adreçada al públic familiar que convida a participar activament en la reflexió artística i l'experimentació creativa. De la mà de l'artista Jordi Ferreiro, el Museu s'obre a petits i grans amb la intenció d'esdevenir un espai de trobada on aprendre conjuntament d'una manera lúdica; un lloc on descobrir propostes artístiques que ens fan pensar sobre les moltes maneres de fer, mirar i escoltar l'art del nostre temps.

Les publicacions 2013

Distribuïdora: Actar (www.actar-d.com). **Llista completa de títols:** Es pot consultar a www.macba.cat. **Catàleg MACBA BOOKS:** Disponible en format paper i també en línia al web del Museu. **Bossa MACBA BOOKS:** En venda a La Central del MACBA.

Ahlam Shibli. Death

La fotògrafa palestina Ahlam Shibli presenta la sèrie inèdita *Death* (2011-2012), formada per 68 fotografies i acompanyada d'un text de l'escriptor també palestí Esmail Nashif. Aquesta obra fotogràfica analitza amb profunditat i mitjançant tècniques de reportatge la realitat històrica i sociopolítica dels màrtirs en la societat palestina, i també les seves representacions en els espais públics i privats. La publicació es complementa amb un assaig de T.J. Demos que proporciona un recorregut crític per les obres prèvies de l'artista.

Aquest és un llibre coeditat pel MACBA, el Jeu de Paume (París) i la Fundação Serralves (Porto), amb la col·laboració de l'editorial Hatje Cantz (Alemanya).

Eulàlia Grau

La publicació revisa l'obra de l'artista produïda durant la dècada dels setanta. Eulàlia Grau desenvolupa aleshores un seguit d'obres fetes amb imatges extrems dels mitjans de comunicació per crear connexions crítiques amb el context sociopolític del moment. Sovint es tracta d'obres que no s'han publicat mai o que són poc conegudes. Teresa Grandas, comissària de l'exposició, proposa un recorregut per l'obra d'Eulàlia Grau i les seves connexions ideològiques.

Lawrence Weiner. Escrit en el vent

La publicació, com l'exposició, se centra en l'univers dels dibuixos de Lawrence Weiner. Els dibuixos poden ser interpretats com un llenguatge amb el que Weiner expressa les seves obsessions, la seva recerca de l'horitzó i la seva particular forma de navegar.

La publicació, en la qual Weiner ha participat d'una manera molt activa, compta amb textos de Kathryn Chiong i Gregor Stemmrich. S'hi inclou una selecció de cent dibuixos.

També es publicarà el ***Desacuerdos 8. La crítica***. Aquest projecte de col·laboració entre diverses institucions culturals estudia les pràctiques, els models i contramodels culturals que no responen a les estructures polítiques i pràctiques dominants imposades des de la transició a Espanya. En el marc de les publicacions digitals, el Museu continua investigant les possibilitats del llibre electrònic a partir de nous números de ***Quaderns portàtils*** i ***Quaderns d'àudio***, entre d'altres.

La web del MACBA: més continguts, més accessibles

Web del MACBA: www.macba.cat // @MACBA_Barcelona

Ràdio Web MACBA: rwm.macba.cat // @Radio_Web_MACBA

El projecte web del MACBA té l'objectiu de crear i publicar continguts per fomentar l'accés a les línies programàtiques del Museu i de l'art contemporani en general, i alhora compartir aquests continguts amb el màxim de públic possible. Després de l'arrencada de la nova web, el gener de 2012, el MACBA seguirà oferint novetats en línia per proporcionar als usuaris eines útils per preparar i aprofitar millor les visites al Museu, sigui de forma presencial o virtual. En aquest sentit, es preparen continguts específics per a la nova secció «Prepara la teva visita», com podcasts, continguts relacionats i recorreguts, i també projectes híbrids *online-onsite* que fomentin la relació del públic amb el museu a través de les xarxes socials.

També se centraran esforços en la publicació de materials i la documentació d'obres de la Col·lecció i l'Arxiu del MACBA, així com en la producció de vídeos, per a l'arxiu videogràfic, amb entrevistes a artistes i comissaris. D'aquesta manera es podrà accedir millor a les línies programàtiques i arribar a nous públics. Després de sis anys de publicar en PDF, la línia de publicacions digitals *Quaderns portàtils*, que gaudeix de gran popularitat, serà revisada i adaptada als formats de lectura per a dispositius mòbils (tauletes i telèfons).

El MACBA continua la seva relació amb Viquipèdia amb l'objectiu de compartir i posar al servei del públic el coneixement que es va generant a partir dels projectes del museu i el seu contacte amb artistes i comissaris. Aquesta relació es concreta en un projecte amb diferents fases, com la millora d'articles sobre obres i artistes de la Col·lecció MACBA. També s'obre a noves iniciatives com, entre d'altres, el reforç de la relació entre els articles de la web del MACBA i Viquipèdia, i la convocatòria de maratons d'edició d'articles. Més informació a ca.wikipedia.org/wiki/VP:MACBA.

Ràdio Web MACBA. Amb més de 250 podcasts de producció pròpia i dues línies de programació documental en format PDF, en els seus sis anys de trajectòria RWM ha esdevingut un arxiu *online* d'investigació que estén la programació del MACBA més enllà de l'espai físic, amb la voluntat de fomentar una aproximació crítica a la producció sonora i el pensament contemporani. De cara a la nova temporada, com a novetat destaca la nova sèrie Curatorial «Sondes», a càrrec de Chris Cutler, des de la qual explorarem el col·lapse de la tonalitat al segle XX i la urgència de la creació d'un

nou vocabulari musical, així com les noves entregues de «Memorabilia. Col·leccionant sons amb...», sèrie de recerca des de la qual documentem el col·leccionisme d'objectes sonors i música. A més, la sèrie «Fons àudio» presentarà el testimoni en primera persona d'artistes de la Col·lecció MACBA. La programació de Ràdio Web MACBA està disponible a la carta per descarregar-la o per subscriure-s'hi per mitjà de podcast.